

Mængde. Befolkningen har derfor ikke været saa konstant og fastgroet som rundt i Landsbyerne, og de Mennesker, der i de gode Tider søgte ud til Lejerne, var selvsagt ikke de heldigste Elementer, hvad der igen satte sit Præg paa de indre Tilstande. Af det brogede Liv, der her udfoldede sig, er der givet en Mængde Træk fra Tingbøgerne, der helt igennem har været Forfatterens Hovedkilde, af hvilke han med sikker Haand har formaaet at fremdrage en Rigdom af kulturhistoriske Billeder, saaledes at det ikke, som det desværre ellers oftest er Tilfældet, er blevet de evindelige Slagsmaal og Retstrætter, der træder i Forgrunden, men Beboernes daglige Liv og Færden. Heldigere havde det dog været, om dette i sig selv interessante Stof havde været holdt ude fra Skildringen af Byens almindelige Historie; man har vanskeligt ved ret at faa Overblik over den Udvikling, der i Løbet af halvandet Aarhundrede gjorde Nibe fra et beskedent Fiskerleje til en By paa henved et Par Tusinde Indbyggere. Forfatterens Liv i en lille jydsk By har beklagelsesvis bevirket, men undskylder fuldt ud, at det i Rigsarkivet bevarede Materiale til Nibes Historie langt fra er benyttet i det Omfang, det fortjener; navnlig Lensregnskaberne og Skattemandtallene kunde have ydet talrige Oplysninger om Byens Udvikling i økonomisk og social Henseende. Eksempelvis kan anføres, at Forfatteren anslaaer Byens Indbyggertal ved Aar 1700 til 1600 à 2000. Tallet er rimeligvis rigtigt, men Grundlaget yderst spinkelt, nemlig, at det i en Proces 1704 nævnes, at 22 Bols mænd kun var en Tyvendedel af Byens bosiddende Mænd, og at Matriklen 1680, da Byen endnu ikke havde kulmineret, nævner 23 Bol og 280 Gadehuse der. Her giver Skattemandtallet fra 1682 den eksakte Oplysning, at der da fandtes mindst 1117 Indbyggere (hvoraf 57 Mænd og 105 Kvinder saa fattige, at de ikke betalte Skat) og viser os Fordelingen efter Køn (476 Mænd og 641 Kvinder), og delvis efter Næringsvej, ligesom det giver Tallet paa Husdyr (111 Faar, 191 Svin, 74 Køer, 5 Stude, 22 Ungnød og Kalve, 76 Heste, 46 „Bistokke“ og „Bitrær“). De overordentlig interessante Regnskaber for Nibe Sildesaltere fra 1600-1655 synes heller ikke at være benyttet af Forfatteren, skønt de er en Hovedkilde til Limfjordsfiskeriets og Sildeprisernes Historie i Datiden. Skønt Kilderne saaledes endnu ikke synes udtømt, vil den flittige Forskers Arbejde dog baade ved sit Emne og sin Rigdom af ny Træk til Fiskerlejernes Historie let kunne hævde sin Plads som et af de betydeligste af vore nyere topografiske Arbejder.

Th. B. B.

Det er en fortræffelig og grundig Skildring, Aage Sørensen har givet af Gaarden **Ommestrup** i Mørke Sogn i Fra Ran-

ders Amt 1913, 14, 15 og 16. Den gaar gennem 4 Aargange af Randers Amts historisk Aarbog. Man kunde maaske mene, at det havde været ulige mere interessant, om det havde været en af den paagældende Egns berømte, gamle Herregaarde, Forf. havde valgt til Genstand for sin udførlige og indtrængende Undersøgelse. Med Urette. Det har netop sin særlige Interesse at følge en saadan middealderlig lille Herregaard paa dens noget omtumlede Vej gennem Aarhundrederne, en Gaard, der ikke rigtig har Lykken med sig, som ikke naar ud over Middelalderens Type paa en Herregaard og til Slut fæstes bort til Bønder og gaar over i Bondedeeje. Det er al Ære værd, at Aage Sørensen, der ikke er „Historiker af Fag“, men, om man vil, en jævn Bondemand, der samtidig med et haardt Arbejde paa sin Gaard for at sikre sig det økonomiske Grundlag for godt og velordnet Hjem, har kunnet faa Tid tilovers til at erhverve sig et saa godt almindeligt historisk Overblik og til et saa indgaaende specielt Kildestudium som det, der ligger bag ved Skildringen af Ommestrup Hovedgaards Historie gennem 4—500 Aar. Det værdifulde ved denne Afhandling ligger i, at den omhyggeligt gennemførte lokalhistoriske Skildring er lykkeligt forenet med et Blik for det, der har mere almen og typisk Interesse. Det er dette, der gør, at Aage Sørensens Afhandling maa regnes blandt de vægtigste Bidrag, der er kommen frem i vore historiske Amts-Aarbøger.

Gaardejer Aage Sørensen har ved Lejlighed skrevet til mig, at han nærede Afsky for alt, hvad der hedder „Tillidshverv“; han hører ikke til den moderne Type for danske Bønder, der kan karakteriseres som Andelsbonden, men dansk Lokalhistorie i hvert Fald vilde være vel tjent med, om der gaves mange Gaardmænd af Aage Sørensens Type.

Henr. Pedersen.

I en Afhandling i Fra Randers Amt 1916 gør Lærer P. Christensen udførligt Rede for Vissing Bys Udskiftning. Vissing, Vissing Sogn, Galtens Herred, havde 25 Gaarde. Vi faar et Indblik i Forholdene før den store Reform, hvorledes de enkelte Gaarde havde deres Jorder liggende paa 44 eller flere forskellige Steder, og paa Grundlag af de bevarede Udskiftningsdokumenter skildres indgaaende, hvorledes Udskiftningen, der fandt Sted 1792, gennemførtes i det enkelte. Det er interessant at se, at der i Byen var 3 Selvejere, „som alle ejer Bondeskylden i deres i Fæste havende Gaarde, mens Herligheden ejes af Løjstrup“ (senere udparcelleret Hovedgaard i Nabosognet Lavrbjerg). Det vilde maaske falde lidt uden for Afhandlingens Æmne at gøre nærmere Rede for det Retsforhold, som er udtrykt gennem den